

[Petra Petersen.]

i så henseende, og det har jeg, fordi det jo sikkert, da ministeren selv i dag siger, at pengene skal tages andetsteds, må ske ved et kompromis. Jeg er bange for, at det vil gå med det kompromis, som det er gået med så mange andre, at der ikke kommer noget ud af det til gavn for befolkningen. Det ville glæde mig, hvis man fik gennemført moderskabsydelsen, men jeg har som sagt mine stærke tvivl.

Socialministeren (Strøm): De samme betragtninger, som det ærede medlem fru Petra Petersen fremsatte om det forslag om almindeligt børnetilskud og moderskabsydelse, som jeg har fremsat, med hensyn til at skaffe dækning for udgifterne vil også gælde for det ærede medlems forslag, så hvis det ene ikke kan gennemføres, så er der heller ikke store chancer for det andet.

(Kort bemærkning);

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Som jeg sagde før, er jeg udmærket godt i stand til at anvise, hvor man kan tage pengene fra. Jeg tror ikke, at den højtærede socialminister var i tvivl om, hvad jeg mente, men jeg skal gerne gentage det: vi bruger i dag flere penge til oprustningen end til samtlige sociale foranstaltninger. Der er rigeligt at tage af, og vi kan let gennemføre sociale goder for befolkningen, hvis man vil nedskære de vanvittige oprustningsudgifter.

Socialministeren (Strøm): Det er kun en almindelig oplysning. Det ærede medlem siger, at vi bruger lige så mange penge til oprustningen som til sociale formål. Det er ikke rigtigt; vi bruger dobbelt så mange penge til sociale formål som til militærudgifter, men uanset hvordan man ser på det, så skal pengene skaffes et eller andet sted fra. Nu har jeg altså fremsat et forslag, som der er mulighed for at få gennemført efter de retningslinier, jeg har foreslået. Det er det ærede medlem ikke fornøjet med. Det er der ikke noget at gøre ved. Jeg håber, at tinget vil give tilslutning til det forslag, jeg har fremsat i forbindelse med skatte-reformen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Viola Nørlov: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Jeg har nu 8 gange her i tinget fremsat dette lovforslag, og 8 gange er det blevet henvist til udvalg, men aldrig nogensinde har vi set noget resultat deraf, og aldrig nogensinde har man fået bevis for, at det overhovedet har været drøftet. Jeg vil derfor gerne foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 21 medlemmer, idet jeg håber derved at kunne komme ind i udvalget.

Formanden: Der er nu stillet forslag om nedsættelse af et udvalg på 17 medlemmer og et udvalg på 21 medlemmer. Jeg skal lade afstemningen foregå i et kommende møde.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om sikring af retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger. [Af Alfred Jensen m. fl.]

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 713; fremsættelsen findes i tidenden sp. 1953).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag): De ærede medlemmer hr. Alfred Jensen, fru Ragnhild Andersen og hr. Aksel Larsen har i tilknytning til den for tinget forelagte sag om ratifikation af den af den internationale arbejdskonference vedtagne konvention nr. 98 fremsat et forslag til lov om sikring af retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger.

Efter min opfattelse nødvendiggør de i nævnte konvention fastslåede principper for foreningsfrihed ikke nogen ændring i dansk lovgivning. Her i landet er foreningsfriheden så anerkendt, at der efter arbejdsministeriets skøn ikke behøver at følge lovændringer efter ratifikationen af konventionen.

Hvis jeg helt ser bort fra forholdet til konventionen og overvejer, hvorvidt det

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

foreliggende lovforslag har selvstændig berettigelse, er min foreløbige opfattelse efter en nøje gennemgang af lovforslaget nærmest den, at jeg ikke rigtig ser, på hvilke punkter lovforslaget i realiteten føjer noget nyt til de allerede eksisterende rettigheder og den allerede gældende praksis. Jeg må i det hele taget stille mig noget tvivlende overfor, om lovforslaget reelt betyder nogen som helst forbedring i forhold til stillingen i dag. Imidlertid går jeg ud fra, at lovforslaget vil blive henvist til behandling i et udvalg, måske oven i købet det udvalg, som i forvejen behandler den omtalte konvention fra den internationale arbejdskonference. Jeg vil derfor med interesse afvente, hvad man under dette formodede udvalgsarbejde måtte komme til, og om der heri skulle ligge noget, der kan ændre min opfattelse af lovforslaget.

Lindberg: Rent umiddelbart kunne det måske nok se ud, som om det foreliggende lovforslags gennemførelse ville betyde en yderligere beskyttelse af arbejdnernes ret til at organisere sig og til at få oprettet overenskomster. Imidlertid må fagbevægelsen principielt være af den opfattelse, at spørgsmål som disse løses bedst ved overenskomst mellem arbejdsmarkedets partnere. Iøvrigt mener jeg, at spørgsmålet om beskyttelse af retten til at organisere sig i det store og hele er løst. Hvad angår tillidsmændene, som omfattes af lovforslaget, skønt den konvention, i henhold til hvilken det er opbygget, ikke beskæftiger sig med disse, vil jeg gerne fremhæve, at alle overenskomster nu giver regler for deres beskyttelse. Jeg mener endda, at den beskyttelse af tillidsmændene, der indeholdes i de kollektive overenskomster, rækker videre end det foreliggende lovforslag, fordi bestemmelserne herom ikke *alene* tager sigte på at sikre tillidsmændenes ret til at stå i en fagforening og til at tale deres kammeraters sag, men går langt videre; det er i det store og hele sådan, at tillidsmændene ikke kan afskediges, medmindre der er tale om arbejdsmangel; og hvor andre forhold gør, at de afskediges, vil der i hvert fald altid være adgang til påtale fra organisationens side.

Jeg mener altså ikke, at lovforslaget er

udtryk for nogen forbedring, men tværtimod at de regler, vi har for tillidsmændenes vedkommende, er bedre end lovforslagets. Iøvrigt er de arbejdere — og det er heldigvis de fleste — der arbejder under kollektive overenskomster, hvadenten det nu er under Dansk Arbejdsgiverforening, hvor vi bygger på septemberforligets bestemmelser, eller det er under overenskomst med arbejdsgivere udenfor arbejdsgiverforeningen, beskyttet, hvad angår retten til at organisere sig eller beskæftige sig med fagforeningsforhold, alene i kraft af at der foreligger overenskomst. Hvis en arbejdsgiver prøver at forfølge en arbejder, der er inde under en sådan overenskomst, kan sagen drages frem for den faste voldgiftsret, som kan dømme den pågældende arbejdsgiver for brud på overenskomsten. Hvor der ikke er oprettet overenskomst, kunne man måske sige, at arbejderne ikke er helt dækket, men jeg gør opmærksom på, at der har organisationen aktionsret, det vil sige, at hvis en arbejdsgiver på en arbejdsplads forfølger arbejdere, som er organiserede, vil man kunne etablere konflikt overfor vedkommende arbejdsgiver og derigennem ramme ham. Der til kommer, at der i funktionærloven er bestemmelser om, at arbejderne har ret til at organisere sig, og at arbejdsgiverne ikke kan forfølge dem af den grund.

Jeg må måske også have lov til at oplyse, at i diskussionen om den konvention om foreningsfrihed, som blev vedtaget på Den internationale Arbejdsorganisations møde i San Francisco i 1948, kom det meget stærkt frem, at ratifikationen af den pågældende konvention ikke medførte yderligere forpligtelser for lande med kollektive overenskomster. Man nævnte bl. a. de nordiske lande som sådanne lande, der måtte siges at have et udbygget overenskomstersystem, som i virkeligheden kunne træde i stedet for lovgivning. Det vil med andre ord sige, at vor ratifikation af den konvention, som har givet anledning til dette lovforslags fremsættelse, ikke behøver at medføre ændringer i vor lovgivning. Om selve lovforslaget vil jeg sige, at det også efter min opfattelse går videre end selve konventionen. Ifølge § 1 skal de beskæftigede kunne kræve forhandling om og afslutning af kollektive overenskomster med den pågældende virksomhed. Jeg kan ikke se, hvordan man ved

[Lindberg.]

et lovforslag skulle kunne sikre afslutningen af kollektive overenskomster, medmindre et sådant lovforslag også indeholdt bestemmelse om, hvorledes en sådan afslutning skulle finde sted. Derfor mener jeg i og for sig ikke, at man kan vedtage et sådant forslag. Det ville også stride mod vore principielle ønsker, fordi vi ikke vil have, at man skal kunne afslutte overenskomster ad lovgivningens vej, men tværtimod, at de skal gennemføres ved forhandling, eventuelt ved en aktion, mellem arbejdsmarkedets partnere.

Jeg mener nok, at der lejlighedsvis forekommer organisationsforfølgelse i vort land, selvom arbejdsgiverne i det store og hele heldigvis har indset, at det er noget, man ikke kan gøre. Men dér, hvor det forekommer, vil det være overordentlig svært at bevise det. En arbejdsgiver behøver nemlig ikke at opgive, at han afskediger en mand eller en kvinde, fordi de står i fagforening; han kan meget nemt finde andre grunde til afskedigelsen, og det er nu engang arbejderne, der har bevisbyrden, hvis en sådan sag skal tages op. Den faste voldgiftsret har i 1912 afsagt kendelse om, at en arbejdsgiver skulle idømmes en bod, fordi han havde afskediget organiserede arbejdere. I et andet tilfælde har en arbejder ved dom fået tilkendt erstatning, fordi han blev afskediget på grund af, at han stod i en organisation, men det er kun meget sjældent, man får en arbejdsgiver til at erkende, at det er organisationsforfølgelse, der ligger bagved en afskedigelse. Som regel opgiver han andre grunde, og dem kan han hurtigt finde på, hvis han virkelig ønsker at skille sig af med en arbejder.

Efter min opfattelse er det, vi trænger til på dette område, derfor ikke et lovforslag som det forelagte, men vi trænger til en større beskyttelse i det hele taget mod enkeltmandsafskedigelser. Det forekommer ofte, at folk bliver afskediget, uden at der er arbejdsmangel, og hvor der heller ikke er tale om, at vedkommende ikke har passet sit arbejde, men arbejdsgiveren er nu af en eller anden grund blevet gal i hovedet på vedkommende arbejder, og denne bliver altså afskediget af ganske usaglige grunde.

De samvirkende Fagforbund har overfor Dansk Arbejdsgiverforening rejst spørgs-

målet om adgang til ved faglig voldgift at prøve sådanne afskedigelser af enkeltmand, hvor der faktisk ligger usaglige grunde bag. Arbejdsgiveren kan ikke bare klare det med at sige, at det var, fordi han ikke kunne lide manden, manden irriterede ham o. s. v. Vi agter altså at prøve at opnå en sådan adgang ad forhandlingens vej. Det er slet ikke umuligt, at man en skønne dag må gå lovgivningens vej, men som jeg sagde, har vi den principielle opfattelse, at vi så længe som muligt skal søge ad forhandlingens vej at nå til enighed med arbejdsgiverne om de forskellige spørgsmål.

Konklusionen af det, jeg her har fremført, bliver altså, at mit parti ikke kan se, der er brug for det kommunistiske partis forslag. Vi har dog ikke noget imod, at man tager spørgsmålet op til nærmere behandling i et udvalg, og jeg vil finde det hensigtsmæssigt, at det bliver det samme udvalg, som behandler konventionen om foreningsfrihed og retten til at organisere sig.

Henry Christensen: Jeg kan på linie med den højtærede minister henvide til, at foreningsfriheden her i landet er stærkt sikret grundlovmæssigt, og jeg kan ikke se, at vi har behov for en lovgivning af den art, som det kommunistiske parti har foreslået. De problemer, der omhandles i forslaget, er i høj grad problemer, som det er de store organisationers opgaver at søge sikret, det stammer helt tilbage fra bestemmelserne i septemberforliget, og i al almindelighed må man sige, at organisationerne har så stor styrke på disse områder, at der ikke er behov for de indgreb, man her vil foretage ad lovgivningens vej.

I og for sig kunne man godt undre sig over, at man her fremsætter et forslag om at indføre lovgivningsmagtens indgreb på disse områder. Jeg har ellers den opfattelse, at organisationerne på en række af disse områder med rette har hævdet, at det er forhold, de selv må klare, og at de ikke ønsker lovgivningsmagtens indblanding. Hvis man nu for alvor ville gennemføre en så omfattende lovgivning som det foreliggende forslag, havde man i virkeligheden banet vejen for, at lovgivningsmagten med rette kunne sige, at så var der jo en række problemer, man kunne føle trang til at regulere nærmere på. Jeg kan ikke se andet,

[Henry Christensen.]

end at det må være en farlig vej, det kommunistiske parti her har valgt at betrede, og jeg kan i hvert fald sige, at mit parti ikke vil kunne medvirke til dette lovforslags gennemførelse.

Adolph Sørensen: Når man hylder den opfattelse, at enhver lovgivning bør være motiveret i en latent eller udtalt trang eller i en bydende nødvendighed på dette eller hint område, må man også erkende, at man ikke kan gå ind for et lovforslag som det, der her er forelagt os fra kommunistisk side. Det forekommer mig, at det ærede medlem hr. Lindberg på fyldestgørende måde har klargjort, at det område, man her foreslår lovgivet på, i forvejen er dækket på tilstrækkelig vis, og man måtte vel også kunne forudse, at en gennemførelse af forslaget ville blive fulgt op af et ønske om forbud mod fagforeningsmonopoler og vel også af et ønske om et værn for retten til ikke at stå tilsluttet foreninger o. s. v. Idet jeg henholder mig til det her fremførte, skal jeg da blot give udtryk for, at heller ikke mit parti mener at kunne medvirke til en gennemførelse af lovforslaget.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: Efter den redegørelse, vi har fået fra ministeren og den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Lindberg, har jeg den opfattelse, at dette lovforslag må siges at være overflødig, og jeg kan sige, at mit parti kan ikke medvirke til dets gennemførelse. Vi skal dog ikke have noget imod at se på det i det udvalg, der behandler den tilsvarende konvention.

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Jensen): Jeg vil gerne takke for den saglige måde, forslaget er blevet modtaget på; jeg kan jo ikke takke for særlig megen tilslutning til de tanker, forslaget er udtryk for, men alene det, at problemer af denne art her fra det høje tings talerstol behandles med den alvor, som de kræver, er anerkendelse værd.

Jeg er ganske enig med ministeren i, at konventionen ikke just gør det nødvendigt, at man gennemfører forslag og foranstaltninger af den art, der her er foreslået, men det hænger jo sammen med, at kon-

ventionen er noget løs i det. For man kan jo ikke tale om fyldestgørende foranstaltninger til sikring af disse rettigheder, uden at man også undersøger, hvorledes forholdene er i praksis. Jeg har studeret konventionen og dens bemærkninger, og jeg ser også, at der ikke heri er pålagt de regeringer, der godkender konventionen, at gennemføre foranstaltninger, der sikrer, at dens formål efterleves, og det er for mig en fejl. Derfor er jeg enig med ministeren i, at konventionen ikke gør det nødvendigt, men hvis man vil leve op til det, der står i konventionen, om at sikre arbejderne retten til at organisere sig, sikre dem retten til at føre kollektive forhandlinger, findes der faktisk ingen anden mulighed end at træffe foranstaltninger af den art, vi her har foreslået.

Både ministeren og det ærede medlem hr. Lindberg omtalte forholdene i vort land og mente, at det ikke var nødvendigt, at der blev truffet foranstaltninger, fordi vi jo har foreningsfriheden sikret. Nu skal jeg ikke bestride, at denne ret er foreskrevet i forfatningen, men fra at indskrive den i forfatningen og til at sikre, at den enkelte medborger har mulighed for at organisere sig og nyde de fordele af organisationen, som kan flyde deraf, er der jo et langt spring. Jeg har, da vi behandlede konventionen, henvist til visse forhold, der godtgør, at een ting er, hvad der er skrevet i forfatningen og lovgivningen, en anden ting er, om det efterleves. Karakteristisk nok var der ingen, der havde lyst til at diskutere disse problemer, da konventionen var til behandling, og heller ikke i dag, hvor der jo har været lejlighed til at afvise de af mig rejste anklager angående overtrædelse af funktionærloven, har man jo villet gå ind på det, og det var dog rimeligt, når man siger, at der ikke er nogen nødvendighed for en sådan lovgivning, fordi stillingen er særdeles tilfredsstillende.

Hvis vi nu tager spørgsmålet om retten til at organisere sig — og det var det ærede medlem hr. Lindberg jo også inde på — må man — og det måtte også det ærede medlem — erkende, at hvor der ikke er kollektiv overenskomst, enten igennem organisationerne eller overfor en enkelt arbejdsgiver, der er retten ikke i orden, der eksisterer retten nok i henhold til forfatningen, men det er et kampspørgsmål, om

[Alfred Jensen.]

denne ret respekteres af arbejdsgiverne. Det ærede medlem og det høje ting ved, at der gennem årene har været adskillige kampe om at få en sådan ret respekteret af arbejdsgiverne. Jeg tror, det var den dag, vi behandlede konventionen — nej, det var senere — at „Social-Demokraten“ kunne berette om en sag mellem Handels- og Kontormedhjælperforbundet og forsikrings-selskabet Nye Danske af 1864, hvor man har afskediget en mand, øjensynlig fordi han er tilsluttet Handels- og Kontormedhjælperforbundet. Man giver en anden begrundelse. Det er fuldkommen rigtigt, at denne bestrides af organisationens sagfører, og sagen er vel endnu ikke afgjort. Men her har vi jo et af de tilfælde, der kommer frem for offentligheden, et tilfælde, hvor organisationen tager fat på at forsvare et medlem, som er blevet jaget ud fra en arbejdsplads. Men vi har mange, mange flere eksempler, der aldrig nogensinde kommer frem til organisationerne, tilfælde, hvor en arbejder eller medhjælper på arbejdspladsen, på lageret, i en virksomhed — eller hvor det nu kan være — ikke kan nyde godt af at være medlem af en organisation, simpelthen fordi det ikke tolereres. Jeg nævnte her forholdene hos firmaet Illum, hvor personalet må underskrive en kontrakt om, at de ikke må tale med deres kolleger om den løn, de får. Der er også andre spørgsmål, de ikke må tale med andre om, men med deres kolleger må de ikke tale om deres løn. Funktionærloven sikrer dem imidlertid retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger. Ja, men hvis der skal være nogen mening i det, må de da også have lov til at tale indbyrdes om deres lønforhold — hvordan kan de ellers føre kollektive forhandlinger?

Jeg går ud fra, at det ærede medlem hr. Lindberg er enig med os i, at når man har ret til at føre kollektive forhandlinger, må det i sig selv indebære, at man også har ret til at få en kollektiv overenskomst. Hvordan den skal se ud, er en sag for sig, men retten

må da være knæsat og sikret, og det må da også være det, der er tilsigtet i funktionærloven, selvom jeg erkender, at affattelsen ikke er tilfredsstillende. Men her har vi altså et stort firma, som betinger sig, at man ikke må diskutere lønningerne, og så kan jeg ikke se rettere, end at man ikke har efterlevet de bestemmelser, der findes i funktionærloven. Hverken ministeren eller det ærede medlem har talt om, hvordan man skulle søge dette sikret. Jeg har ikke noget imod, at man henviser til den kraft og magt, de faglige organisationer har, men ingen, der vil se på forholdene i Danmark, kan være uvidende om, at dér, hvor organisationerne ikke eksisterer, er der ikke megen støtte til dem, der ønsker at skaffe sig retten til at have en forening, retten til at føre kollektive forhandlinger; de jages tværtimod væk fra arbejdspladsen, fra virksomheden — undertiden under påskud af, at de ikke egner sig til arbejdet; men adskillige ting viser reelt, hvad det er, det drejer sig om: det er fagforeningsfolk, man vil til livs; man ønsker ikke, at organisationen skal optræde.

Det forekommer mig, at netop disse forhold godtgør, at sammen med denne konvention bør der gennemføres foranstaltninger af den art, vi har foreslået. Selvom det er knæsat i funktionærloven — jeg har heller ikke noget imod at sige grundloven — at man har ret til at danne foreninger, er der ikke skabt sikkerhed for, at de mennesker, der ønsker at organisere sig på arbejdsmarkedet, har mulighed for at gøre det — simpelthen fordi de, der arbejder for løn, er den svage part på arbejdsmarkedet. Derfor er det ikke nok, at man fastslår disse rettigheder; man må også sikre sig, at de overholdes, og det kan man bl. a. gøre ved at fastsætte straffebestemmelser. Sådanne findes jo ikke i funktionærloven, og derfor må man have bestemmelser, som giver dem, der bliver krænket, en sikker følelse af, at hvis de henvender sig til myndighederne, har de al den støtte, som vil være nødvendig for at få dem, der har overtrådt lovene,

[Alfred Jensen.]

krænket foreningsfriheden, klapset af — og det er det, vort forslag tilsigter.

Jeg mærkede mig, at det ærede medlem hr. Lindberg sagde, at da man i San Francisco behandlede denne sag — eller en noget lignende sag — var man enig om, at de forhold, der bestod i Danmark, var af en sådan beskaffenhed, at der ikke skulle særlige lovforanstaltninger til. Ja, det bekræfter kun, hvad jeg sagde allerførst om konventionens luftige indhold.

Jeg vil igen fastslå, at de, der kender til forholdene, må vide, at disse bestemmelser ikke efterleves, og at arbejderne ikke er beskyttet, som de bør være beskyttet; men det ærede medlem har naturligvis ret i, at vi er gået langt længere, end konventionen kræver.

Det ærede medlem hr. Lindberg mente også, at tillidsmændene var ganske godt beskyttet, og hvis jeg forstod hans udtalelser ret, ville han give udtryk for, at her i Danmark kan en tillidsmand ikke afskediges, medmindre der er arbejdsmangel. Det er ingenlunde rigtigt. Der er adskillige tillidsmænd, der trues med afskedigelse, fordi de er en torn i øjet på arbejdsgiveren og netop er det, fordi de optræder som gode talsmænd for deres kammerater. Der ligger adskillige sager i arkiver, som viser, hvordan tillidsmænd, der har optrådt upåklageligt på arbejdspladsen i deres forhold til kammeraterne og overfor virksomheden, og som har kunnet udføre deres arbejde, er blevet afskediget, fordi de har talt deres kammeraters sag — og udelukkende er afskediget, fordi de stod som tillidsmænd. Jeg ved meget vel, at man har hele 2 måneders varsel, men det føler jeg ikke er tilstrækkeligt. Det kan dog ikke være en tilstrækkelig beskyttelse, at man opsiges med 2 måneders varsel, når man tager i betragtning, at det i det samfund, vi lever i, ikke er ukendt, at den virksomhed, som sætter en tillidsmand på porten, henvender sig til andre firmaer indenfor samme branche og beder dem om at være det firma, der har foretaget afskedigelsen, behjælpelige med at holde den afskedigede borte fra arbejdet.

En sådan beskyttelse er vel nok noget værd i den første periode, men den er ikke fyldestgørende; det må det ærede medlem

vide. Når der foreligger dette, at der er betalt erstatninger til tillidsmænd, som er blevet afskediget, og som man må erkende ikke har gjort sig skyldige i noget, som kunne siges at begrunde en afskedigelse i almindelighed, vil det altså sige, at der foreligger en reel krænkelse af retten til at drive fagforeningsvirksomhed.

Jeg har nævnt sådanne tilfælde, da vi behandlede konventionen, men vil gerne nævne endnu et tilfælde. Hos Hess i Vejle ville de afskedige en tillidsmand, der talte sine kammeraters sag. Han blev ikke afskediget, fordi det viste sig, at arbejderne ved solidarisk optræden kunne overtale firmaet om, at det stod sig ved at beholde tillidsmanden, og efter en kortvarig konflikt viste det sig, at firmaet var fordel kunne anvende ham i virksomheden. Nu forhandler man om nedsættelse af tekstilarbejdernes lønninger på en række virksomheder her i landet, især hos Mogensen & Dessau i Odense. Firmaet har foreslået reduktion af lønningerne, tre tillidsmænd har nægtet at gå med hertil og har sagt: vi må beholde de lønninger, vi har, og går ikke med til nogen reduktion. Disse tre tillidsmænd er blevet afskediget. Disse tilfælde viser, hvordan stillingen er, de viser, hvor nødvendigt det er, at der sættes ind for at beskytte tillidsmændene.

Jeg havde adskillige bemærkninger at gøre til de udtalelser, der er fremsat, men den talletid, der er levnet os efter den nye forretningsorden, giver jo ikke en ordfører mulighed for at brede sig over alle de detailspørgsmål, som er fremdraget. Jeg skal blot fastslå, at det, som er nævnt her fra talerstolen som begrundelse for, at vort forslag ikke er nødvendigt, ikke er i overensstemmelse med de vanskeligheder, arbejdere og funktionærer står i ude omkring i landet; de har ikke den beskyttelse, som er nødvendig.

Det ærede medlem hr. Lindberg rejste spørgsmålet om, hvorvidt afskedigelse af enkeltmand også burde kunne rejses overfor faglige domstole. Ja, jeg er blevet spurgt, hvorfor dette problem ikke er taget med i vort lovforslag. Jeg har svaret, at jeg i første række har holdt mig til det, der stod i konventionen, men iøvrigt er opmærksom på dette spørgsmål. Hvis det ærede medlem

[Alfred Jensen.]

hr. Lindbergs udtalelse skal forstås sådan, at hans parti har den opfattelse, at dette spørgsmål absolut trænger til at blive løst — jeg forstod oven i købet det ærede medlem sådan, at han mente, der tiltrængtes en lovgivning på dette område — hvorfor knytter man så ikke dette spørgsmål sammen med det lovforslag, vi har fremsat, og drager omsorg for, at disse problemer bliver behandlet sammen? Det er vor opfattelse, at begge dele er nødvendige, men først og fremmest må naturligvis de, som driver faglig virksomhed, beskyttes; de, der ønsker at organisere sig fagligt, bør sikres mod forfølgelse; det er jo det, konventionen siger.

Jeg har naturligvis ikke noget imod, at vort forslag bliver behandlet i udvalg, jeg vil også finde det sagligt forsvarligt, at det behandles i det udvalg, der behandler konventionen, men det forekommer mig at være urimeligt, at man den ene gang efter den anden behandler forslag fra vort parti i udvalg, uden at man tager os med til rådslagningen. Vi har haft en saglig forhandling her, og det skulle i og for sig betyde, at de synspunkter, jeg og min gruppe har, også bliver taget med i overvejelserne, når sagen skal drøftes i udvalg; men nogen direkte indflydelse på udvalgsarbejdet kan vi jo ikke få, så længe udvalget ikke er på mere end 17 medlemmer. Derfor har vi den ene gang efter den anden foreslået, at sådanne udvalg skulle være på 21 medlemmer. Men man kan gå en anden vej for at sikre os, at vi kommer til at deltage i disse forhandlinger: ved at man enten overlader os en plads blandt de 17 medlemmer eller tilkalder os til drøftelserne. Hvis altså sagen henvises til udvalgsbehandling, henstiller jeg, at vi får lejlighed til at deltage i drøftelserne.

Lindberg: Jeg vil gerne, for at der ikke skal være nogen misforståelse, sige til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at der bør ikke herske nogen tvivl om, at man fra socialdemokratiets side vil gøre, hvad der er muligt for at forsvare arbejdere, som bliver afskediget, fordi de står i deres organisation eller fører forhandlinger for deres organisation. Det, vi har påpeget ved behandlingen af dette lovforslag, er dette, at vi

mener ikke, beskyttelsen bliver bedre i kraft af dette lovforslag, end den er ifølge de regler, vi arbejder efter i øjeblikket.

For de arbejdere, som arbejder for uorganiserede arbejdsgivere, hvor der ikke er overenskomst, er aktionsretten et temmelig kraftigt våben, men spørgsmålet er selvfølgelig, om man får disse sager frem for organisationen. Det må man kunne forlange. Også efter det forslag, som her er til behandling, må man kunne forlange, at de, det går ud over, henvender sig til organisationen.

Hvad angår det tilfælde, som det ærede medlem hr. Alfred Jensen nævnte, nemlig forsikringsselskabet Nye Danske af 1864, ligger det sådan, at Handels- og Kontor-medhjælperforbundet har indledet retssag imod firmaet, fordi man har mistanke om, at selvom firmaet opgiver en anden grund for afskedigelsen, er det alligevel organisationsfølgelse, der ligger bag. Og jeg peger på, at Handels- og Kontor-medhjælperforbundet overfor en arbejdsgiver i 1946 fik fastslået ved dom, at firmaet skulle udrede en erstatning, såvidt jeg husker på 1 200 kr., til en arbejder, som blev afskediget, fordi han var organiseret.

Jeg skal endelig blot sige, at vi mener, vi på disse områder her i Danmark er dækket fuldtud lige så godt, som hvis dette lovforslag blev gennemført. For at der ikke skal være nogen misforståelse, vil jeg endvidere sige til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at jeg har ikke sagt, at jeg mente, tillidsmændene var ganske godt beskyttet her i landet. Jeg hører til dem, der mener, at tillidsmændene bør have bedre beskyttelse end den, der indeholdes i de nuværende overenskomster, men det er jo også noget, vi fremfører ved hver overenskomstforhandling.

Det, jeg har sagt, er, at efter min opfattelse er tillidsmændene langt bedre beskyttet i kraft af de overenskomstbestemmelser, der findes, end efter det foreliggende lovforslag. Jeg kan derfor ikke se, at der er nogen grund til at gennemføre et lovforslag, der er ugunstigere for tillidsmændene end det, der gælder i øjeblikket. Det er rigtigt, at vi har en række sager, hvor tillidsmænd afskediges, og hvor vi ikke får det ud af det, vi ønsker, men det er ikke sager, hvor tillids-

[Lindberg.]

manden er afskediget på grund af, at han er medlem af en fagforening. Det er en lang række forhold, der gør sig gældende.

Endelig vil jeg gerne sige med hensyn til enkeltmandsafskedigelserne, at når jeg pegede på, at vi ønskede en ændring i forholdene, er det klart, at vi principielt ønsker dem gennemført ad overenskomstsmæssig vej, fordi vi mener, det er rigtigt, at arbejdsmarkedets partnere ordner disse forhold selv, men selvfølgelig kan det være nødvendigt, at vi stiler mod en lovgivning som den i Norge, hvorefter man har noget, som hedder arbejderværn, hvor man kan få prøvet enkeltmandsafskedigelser, når man mener, det er usaglige grunde, som ligger til grund for afskedigelsen. Noget sådant kan altså blive nødvendigt, men vi vil længst muligt undgå at gå frem ad lovgivningens vej på disse områder, fordi vi mener, vi bedst kan ordne forholdene ved forhandling mellem arbejdsmarkedets partnere.

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Jensen): Der kan ikke blive nogen uenighed mellem det ærede medlem hr. Lindberg og mig om, at aktionsretten er et særdeles kraftigt våben, men det er slet ikke problemet, når vi står overfor firmaer, som ikke vil have organiserede arbejdere. Aktionsretten kan have betydning, hvor de, der er på arbejdspladsen, vil gå i aktion, eller hvor organisationen eventuelt animerer arbejderne på en arbejdsplads til at gå i aktion; men hvor der ingen organisation er, og hvor arbejderne eller funktionærerne, hvad det nu er, føler, at de vil blive forfulgt, hvis de deltager i aktionen, der har aktionsretten ikke megen betydning. Det er derfor, vi har brug for lovforanstaltninger udover det, der findes.

Nu nævnte det ærede medlem, at et firma var idømt en bøde på 1 200 kr., fordi det havde afskediget en medarbejder, der var organiseret. Jeg forstod, at det ærede medlem ville godtgøre, at så er sagen jo klar. Men det er den i virkeligheden ikke, for et firma, der beskæftiger hundredvis af arbejdere, ja, måske tusind arbejdere, og som forhindrer sine medhjælpere i at være organiseret, betaler med glæde 1 200 kr. for at blive fri for at stå overfor en

samlet front af medhjælpere. Her er de 1 200 kr. ikke engang dækning til den mand, som afskedigelsen går ud over. Men alle de andre, der bliver tilbage, føler de sig trygge og siger: så må vi ind i organisationen, for bliver vi kastet ud, får vi 1 200 kr.? Nej, resultatet er, at de pågældende holder sig tilbage, ikke ønsker at deltage i organisationen, ikke ønsker at rejse deres krav overfor firmaet, fordi de ved, at det fører til forfølgelse.

Dernæst sagde det ærede medlem, hvad han forøvrigt også påstod i sit første indlæg, at de regler, der var i de kollektive overenskomster angående tillidsmandsbeskyttelse, var bedre end dem, der står i det foreliggende lovforslag. Man skal imidlertid ikke overse, at de regler, der findes i de kollektive overenskomster, sættes ikke ud af kraft, hvis man vedtager dette lovforslag. Det er ikke et enten-eller, det er et både-og. Det ærede medlem siger, at tillidsmandsbeskyttelsen ikke er god nok. Men hvorfor har det ærede medlem så noget imod, at vi træffer foranstaltninger, som sikrer tillidsmændene yderligere? Jeg ved godt, at det ærede medlem siger: det vil vi helst ordne organisationerne imellem, vi ønsker ikke, at lovgivningsmagten skal gribe ind. Ja, men jeg ved, at der er adskillige tilfælde, hvor man har ønsket, og hvor det har været i arbejdernes interesse, at lovgivningsmagten greb ind: i ferispørgsmål, med hensyn til fabriksbeskyttelsen. Og hvordan er det med bagerne? Var de ikke her forleden dag og beklagede sig over, at ændringerne i arbejderbeskyttelseslovgivningen betød, at deres arbejdsforhold blev forringet? Deres organisationsmagt var ikke så stærk, at de kunne forhindre, at arbejdstidens påbegyndelse blev skudt frem fra klokken fire morgen til klokken tre morgen. Det er en kendsgerning. Og det er på denne baggrund, at det ærede medlem og hans parti og regeringen siger, at det hele er klarer ganske godt med det, vi har. Det er det i virkeligheden ikke.

Der tiltrænges beskyttelse; der tiltrænges lovforanstaltninger, de har virket ophjælpende på adskillige områder, og de tiltrænges i allerhøjeste grad på dette felt. Ja, det forekommer mig, at spørgsmålet om at sikre den enkelte, som ikke direkte kan anklages for at drive fagforeningsvirksom-

[Alfred Jensen.]

hed, burde tages op til løsning nu. Der er ingen grund til, at der skal forhandles om det i flere år, så kommer der måske ikke noget resultat ud deraf, og om en tre, fire, fem år, måske længere frem i tiden, kommer man så i tanker om, at det måske var det bedste, om man fik fastslået i lovgivningen, at der skal ydes en beskyttelse mod enkeltmandsafskedigelse. Arbejdsforholdene er af en sådan beskaffenhed, både hvor der er kollektive overenskomster, og hvor disse ikke findes, at der tiltrænges foranstaltninger, og hvis der overhovedet skal være nogen mening i at tale om at sikre foreningsret og retten til at få kollektive overenskomster, retten til at sikre det enkelte menneske mulighed for at påtale overgreb og sætte sig til modværge på arbejdspladsen, må man træffe foranstaltninger enten af den art, vi har foreslået her, eller lignende. En ændring af det foreliggende lovforslag er vi villige til at overveje, men foranstaltninger fra statens side er absolut nødvendige.

(Kort bemærkning).

Lindberg: Jeg synes, det ærede medlem hr. Alfred Jensen er ulogisk, når han siger: Hvad skal organiserede arbejdere gøre med hensyn til aktionsret på områder, hvor der ikke findes en organisation? Man kan vel ikke stå i en organisation, hvis der ikke findes nogen!

Hvad tillidsmandsreglerne angår, vil det efter min mening være meget vanskeligt at arbejde med tillidsmandsbeskyttelsesregler i overenskomsterne, samtidig med at man går lovgivningens vej. Jeg tror nok, det ville blive noget forvirret. Jeg ville foretrække, at man opbygger tillidsmandsbeskyttelsesreglerne i overenskomsterne fremfor at få en sådan lov, hvorefter det faktisk aldrig vil være muligt at bevise, at der foreligger organisationsforfølgelse, eller om der foreligger andre grunde til at afskedige tillidsmændene, således at der slet ikke kan blive nogen påtaleret.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Jensen): Angående aktionsretten har jeg talt om de tilfælde, hvor der ikke var orga-

nisation, og hvor der ikke kunne skabes enighed om en fælles optræden overfor et firma, og det drejede sig oftest om tilfælde, hvor man kaster fagforeningsfolkene ud. De, der bliver tilbage, er jo ikke interesseret i at få den samme skæbne som de afskedigede, og det er det spørgsmål, jeg har rejst. Derfor nytter det ikke, at det ærede medlem forsøger at glide udenom og sige, at jeg var ulogisk, det var jeg absolut ikke; jeg var ganske logisk.

Så blev det sagt, at hvis man vedtog et forslag af denne art, ville det blive vanskeligt for organisationerne at forhandle om en forbedring af tillidsmandsordningen. Jeg takker for den erkendelse, at tillidsmandsordningen bør forbedres, men hvorfor skulle det være umuligt? Vi gennemførte en ferielov. Det forhindrede ikke De samvirkende Fagforbund i at forhandle om at få tre ugers ferie. Det var ganske let at komme til at forhandle om, og det lykkedes også at få en overenskomst om en bedre ordning, end loven foreskrev, og bagefter ændrede vi loven. Det vil altså sige, at der er ingen som helst begrundelse i det, det ærede medlem har sagt, for at afvise vort forslag. Der kan arbejdes for en bedre tillidsmandsbeskyttelse ude i organisationerne, samtidig med at man har en lov. Herigennem sikrer man en bedre beskyttelse nu og også fremefter.

Derfor må jeg anmode tinget om at tage mere velvilligt på forslaget, end de forskellige ordførere har givet udtryk for her i dag. Jeg håber, at den dag ikke er fjern, da man erkender, at foranstaltninger af denne art må til, og hvor man kommer med et forslag, der sikrer den jævne mand frihed på arbejdspladsen, for det nytter ikke noget, at man har politisk frihed, hvis man ikke har ret til og mulighed for at optræde som et frit og rankrygget menneske på arbejdspladsen. Det har man i virkeligheden ikke i øjeblikket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lindberg: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har nedsat angående forslag til folke-

[Lindberg.]

tingsbeslutning vedrørende en af Den internationale Arbejdskonference i Genève i året 1949 vedtagne konvention om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingsmand Aksel Larsen har meddelt mig, at han ønsker til stats- og udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

Er det regeringens opfattelse, at Danmarks Riges Grundlov forbyder eller udelukker folkeafstemning om udenrigspolitiske spørgsmål i almindelighed og om Parisaftalerne i særdeleshed?

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Efter at der er meddelt folketingsmand *Aksel Møller* orlov, har vedkommende gruppe til i hans sted at indtræde i udvalget angående tillægsbevillingsforslagets behandling og finansudvalgets arbejdsform udpeget *Thestrup*, som herefter er valgt til medlem af det nævnte udvalg.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 1. marts kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål om henvisning af:*

Forslag til lov om moderskabsydelse og om erhvervsmæssigt arbejdende kvinders rettigheder og pligter i anledning af fødsel [af Petra Petersen m. fl.] til et udvalg på 17 medlemmer eller til et udvalg på 21 medlemmer.

2) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om Færøernes Realkreditinstitut.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov for Færøerne om vaccination mod difteri og stivkrampe.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udskydelse af den 11. almindelige vurdering til ejendomsskyld og grundskyld.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov nr. 232 af 7. juni 1952 om ændring i aktieselskabsloven.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 15³⁷.

61. møde.

Tirsdag den 1. marts kl. 14.

Formanden: Da der kun er een tingsekretær tilstede, anmoder jeg det ærede medlem hr. Baagø-Hansen om at fungere som sekretær i dette møde.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om henvisning af forslag til lov om moderskabsydelse og om erhvervsmæssigt arbejdende kvinders rettigheder og pligter i anledning af fødsel [af Petra Petersen m. fl.] til et udvalg på 17 medlemmer eller til et udvalg på 21 medlemmer.

Forslaget om at henvise lovforslaget til et udvalg på 17 medlemmer vedtoges med 103 stemmer mod 6; 7 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Forslaget om at henvise lovforslaget til et udvalg på 21 medlemmer var hermed bortfaldet.

Formanden: Jeg skal lade punkt 2 på dagsordenen udgå.